

“Allah ile kulun arasına kimse giremez” sözü nasıl anlaşılmalı?

Bugün birçok günahkâr insan, nasihatten kaçmak için “Allah ile kulun arasına kimse giremez” sözüne sığınıyor. Hâlbuki dertleri hakikati korumak değil; ikaz edilmemek, nefislerinin rahatsız olmamasıdır. Bu yüzden kendilerini Allah’a çağıran hocaya da, âlime de, mürşide de itiraz ediyorlar.

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ ۚ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۗ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فَمَا هُمْ فَإِيَّاهِ يَخْتَلِفُونَ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ

“Haberiniz olsun! Halis din yalnız Allah’ındır. O’nu bırakıp da birtakım dostlar edinenler, ‘Biz onlara sadece bizi Allah’a daha çok yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz’ derler. Şüphesiz Allah, ayrılığa düştükleri şeyler hakkında aralarında hüküm verecektir. Allah, yalancı ve nankör kimseyi doğru yola iletmez.”

(Zümer Suresi, 3. ayet)

Ayetin reddettiği şey din anlatmak değil, Allah’tan başkasına ibadet etmektir

Ayetin merkezindeki ifade şudur: **“Biz onlara sadece bizi Allah’a daha çok yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz.”** Burada problem, birinden bir hakikati öğrenmek değildir. Problem, Allah’tan başkasına yönelip ona kulluk sunmaktır. Yani ayetin mahkûm ettiği şey, “Biri bana dini anlattı” değildir; “Ben Allah’a yaklaşmak için Allah’tan başkasına ibadet ediyorum” demektir. O hâlde bu ayeti getirip “kimse kimseye dini anlatamaz” demek, ayetin söylediğini değil, ayete rağmen nefse uygun bir mana üretmektir.

Asıl istedikleri şey şudur: Kimse konuşmasın, keyifleri kaçmasın

Bunların derdi gerçekten “tevhidi korumak” olsaydı, Allah’a çağıran âlime, nefsi terbiye eden mürşide, haramdan sakındıran hocaya, insanı gafletten uyandıran kitaba bu kadar öfke

duymazlardı. Fakat işin hakikati başka: **Kimse konuşmasın, kimse ikaz etmesin, kimse yanlışımıza dokunmasın, kimse nefsimizi sıkıştırmamasın istiyorlar.** Çünkü hakikat konuşulunca rahatları bozuluyor. Namaz hatırlatılınca canları sıkılıyor. Haram söylenince keyifleri kaçıyor. Tesettür denince daralıyorlar. Faiz denince rahatsız oluyorlar. Gıybet, israf, kibir, günah, dünya hırsı konuşulunca hemen savunmaya geçiyorlar. Sonra da bütün bu rahatsızlığı örtecek hazır bir cümle buluyorlar: **“Allah ile kulun arasına kimse giremez.”**

Hâlbuki burada savundukları şey çoğu zaman din değil, **nefislerinin dokunulmazlığıdır.** İstedikleri şey şudur: Kimse bize karışmasın, kimse bizi uyandırmamasın, kimse yaptığımız yanlışla yanlış demesin, kimse elimizdeki günahı elimizden almasın. Yani mesele Allah ile kul arasına birinin girmesi değil; **hakikatin onların konfor alanına girmesidir.** Asıl rahatsız oldukları budur.

Bu yüzden bazen bir mürşide saldırırlar, çünkü onun sohbeti nefsi kırıyor. Bazen bir üstada saldırırlar, çünkü onun sözü gafleti dağıtıyor. Bazen bir kitaba saldırırlar, çünkü o kitap kalpte hesap duygusu uyandırıyor. Aslında saldırdıkları kişi değil; o kişi üzerinden kendilerine yönelen hakikattir. Çünkü hakikat konuştu mu, nefsin saltanatı sarsılır. İşte onların istemediği şey de tam budur.

Kısacası, çoğu zaman söyledikleri “kimse araya girmesin” sözü değildir; gizledikleri asıl cümle şudur:

“Kimse konuşmasın; yeter ki nefsimiz rahatsız olmasın.”

Bu ayetle “kimse kimseye din anlatamaz” demek tam bir çarpıtmadır

Bir mürşid, bir âlim, bir üstad, bir hoca veya bir faydalı kitap, Allah ile kul arasına giren bağımsız bir merci değildir. Bunlar, insanı Allah’tan koparan değil; bilakis Allah’a yönelten vesilelerdir. Bir insan bir âlimden ders alınca ona ibadet etmiş olmaz. Bir mürşidden terbiye görünce onu ilah edinmiş olmaz. Bir kitabı okuyunca onu rab edinmiş olmaz. Çünkü burada yapılan şey kulluk değil; öğrenmek, istifade etmek, irşad olmak, hatırlamak ve yola gelmektir.

Zaten bu mantık sonuna kadar götürülürse din öğretimi tamamen çöker. O zaman kimse tefsir okuyamaz, hadis okuyamaz, ilmihal okuyamaz, bir hocadan ders alamaz, bir mürşidden edeple yol öğrenemez, bir âlimin sohbetine oturamaz. Çünkü hepsine aynı yafta vurulur: “Araya girdi.” Böyle bir anlayışın sonu, insanı doğrudan vahyin kendisinden de uzaklaştırır. Çünkü vahyi de peygamber getirmiştir. O mantığa göre hâşâ peygamber de “araya girmiş” olur. Bu ise açık bir sapmadır.

“Allah ile kulun arasına kimse giremez” sözü nasıl anlaşılmalı?

Bu sözün içinde bir hakikat payı vardır; fakat bugün bu söz çoğu zaman hakikati korumak için değil, İslâm’ın tebliğ, nasihat ve emr-i bilma’ruf vazifesini susturmak için kullanılmaktadır. Meseleyi birbirine karıştırmamak gerekir.

1. Allah ile kul arasına ibadette kimse giremez

Evet, kulun mabudu yalnız Allah'tır. Hamd yalnız O'na mahsustur. Affeden de, azap eden de, hidayeti yaratan da yalnız O'dur. Bu manada Allah ile kulun arasına ne bir âlim, ne bir şeyh, ne bir papaz, ne de bir peygamber girebilir. Hiç kimse "Ben affederim", "Ben hidayet veririm" veya "Ben kul ile Allah arasında bağımsız bir merciyim" diyemez. Bu bakımdan Hristiyanlıkta görülen, papazın günah affetme yetkisi bulunduğu iddiası apaçık bir sapıklıktır. Çünkü affetmek Allah'a mahsustur; kula değil.

2. Fakat sebepleri inkâr etmek de cehalettir

Buradaki büyük hata şudur: Bazıları bu doğru sözü alıp sebepleri ve vesileleri inkâr edecek şekilde kullanıyor. Hâlbuki bu kâinatta Allah'ın âdeti sebeplerle icraat yapmaktır. Yaratan Allah'tır; ama yaratmayı sebepler perdesi altında yapar. Rızık veren Allah'tır; ama rızık ağaçla, toprakla, yağmurla gönderir. İnsanı yaratan Allah'tır; ama anne babayı zahiri sebep kılar.

Eğer "araya hiçbir şey girmesin" diyeceksen, o zaman bütün kâinat düzenine itiraz etmen gerekir. Anne baba niye var? Ağaç niye var? Yağmur niye var? Toprak niye var? Göz niye var? Kulak niye var? Kalem niye var? Kitap niye var? Hoca niye var? Doktor niye var? Hepsi birer vasıta. Demek ki mesele vasıtanın varlığı değil; **vasıtaya yanlış mana yüklemektir**. Asıl yanlış, sebebi görmek değil; sebebi müstakil tesir sahibi sanmaktır. Yoksa bu âlem baştan sona bir tedris, terbiye ve tecelli sahasıdır; her yerde sebepler vardır. Hatta denebilir ki: Bu dünyada araya girmeyen tek şey yok gibidir; çünkü dünya zaten doğrudan tecellinin değil, hikmetli perdelerin diyarıdır.

3. Peygamberler Allah ile kulun arasına girmez; Allah'ın emrini ulaştırır

En büyük yanlışlardan biri de şudur: Peygamberin, âlimin, hocanın, davetçinin yaptığı tebliği "Allah ile kulun arasına girmek" gibi göstermektir. Hâlbuki peygamber ne yapar? Allah'ın emrini bildirir, Allah'ın kitabını tebliğ eder, Allah'ın yolunu gösterir.

Bu durumda peygamberin vazifesi, hâşâ araya girip Allah'ın yerine geçmek değil; Allah'ın emrini kullara ulaştırmaktır. Aynı şekilde âlim de vahiy getirmez, günah affetmez, cennet dağıtmaz, kalplere hidayet koymaz. Sadece Allah'ın dinini öğrenir, öğretir, açıklar ve hatırlatır. Bu yüzden âlimin tebliği "araya girmek" değil, yolu göstermektir.

4. Tebliğ etmek ara açmak değil, ara bulmaktır

Bu noktada çok güzel bir incelik vardır: Tebliğ eden insanın yaptığı iş, ara açmak değil, ara bulmaktır. Bir padişaha isyan etmiş askerleri düşün. Bir âlim çıkıp onlara, "Bu isyandan vazgeçin, padişahınıza dönün, onun emrine itaat edin, yoksa helâk olursunuz" dese; şimdi böyle bir zata "Niçin padişahla askerlerin arasına girdin?" denilir mi? Elbette denilmez.

Çünkü o, araya girmiyor; bozulan bağı düzeltmeye çalışıyor. Kopmuş irtibatı yeniden kuruyor. Uzaklaşanı geri çağırıyor.

İşte peygamberlerin, âlimlerin ve samimi davetçilerin yaptığı da budur. Onlar Allah ile kulun arasını açmaz; tam tersine kulun Rabbine dönmesine vesile olurlar.

5. “Kimse karışamaz” sözü çoğu zaman nefsi koruma sloganıdır

Bugün bu söz çoğu zaman bir hakikat arayışı için değil, ikazdan kaçmak için kullanılmaktadır. Birine namaz hatırlatılır, “Allah ile kul arasına girme” denilir. Birine haramdan sakın denilir, “Kimse kimsenin imanını ölçemez” denilir. Birine tesettür, faiz, kul hakkı ya da ibadet hatırlatılır, hemen “Herkesin Rabbi kendine” denilir.

Bunların çoğu samimi bir tevhid cümlesi değil; nefsin hesaptan kaçma bahanesidir. Çünkü aynı insanlar doktorun sözüne karışmaz, ustanın uyarısını dinler, öğretmenin yönlendirmesini kabul eder; ama din hatırlatılınca birden “Allah ile kul arasına girme” demeye başlar. Demek ki problem araya girilmesi değil; nefsin hoşuna gitmeyen hakikatin söylenmesidir.

6. Emr-i bilma’ruf bu ümmetin vazifesidir

Kur’an ve sünnet bu ümmete sadece kendi hâlini yaşa dememiştir. Aynı zamanda iyiliği emretmeyi, kötülükten sakındırmayı, hakkı tavsiye etmeyi ve sabrı tavsiye etmeyi de vazife kılmıştır. Eğer “Allah ile kul arasına kimse giremez” sözü onların anladığı manada olsaydı, peygamber gönderilmezdi, kitap indirilmezdi, vaaz olmazdı, nasihat olmazdı, emr-i bilma’ruf diye bir farz olmazdı. Hâlbuki din baştan sona tebliğ ile gelmiştir. Öyleyse tebliği susturmak için bu sözü kullanmak, dini kendi eliyle budamaktır.

7. Vesileyi kabul etmek şirk değildir; vesileyi ilahlaştırmak şirktir

Burada ince çizgiyi iyi anlamak gerekir. Peygamber vesiledir, mabud değildir. Âlim vesiledir, mabud değildir. Hoca vesiledir, mabud değildir. Anne baba vesiledir, yaratıcı değildir. Ağaç vesiledir, Rezzâk değildir. Şirk, vesileyi kabul etmekte değil; vesileye bağımsız tesir, ilahî yetki ve kulluk makamı vermektedir. İslâm’ın öğrettiği şey şudur: Sebepleri inkâr etme; fakat tesiri onlara verme. Vesileyi reddetme; ama mabud hâline de getirme.

8. Netice: Bu sözün doğrusu nasıl söylenir?

Doğru ifade şudur: İbadette Allah ile kul arasına kimse giremez. Ama tebliğde, talimde, nasihatte ve irşadda Allah kullarını yine kullarıyla muhatap kılar. Peygamber gönderir, âlimleri vesile eder, müminleri birbirine nasihatçi kılar. Yani Allah’tan başkasına ibadet edilmez; ama Allah’ın dinini anlatan da susturulmaz. Hidayeti yaratan Allah’tır; ama hidayete çağırarak kulların vazifesidir. Affeden Allah’tır; ama tövbeye çağırarak müminin görevidir.

NETİCE

“Allah ile kulun arasına kimse giremez” sözü, ibadette doğrudur; tebliği susturmak için

kullanıldığında ise bâtıldır. Çünkü peygamberler de, âlimler de, nasihat eden müminler de araya girmez; Allah'ın emrini kula ulaştırır. Onların yaptığı iş ara açmak değil, ara bulmaktır.